

TADEUSZ HOLLENDER

---

# Blaski Guberni

TADEUSZ HOLLENDER

## Blaski guberni

Żli są Polacy, źli i niewierni,  
że w Generalnej źle im Guberni<sup>1</sup>,  
czy źle im może, doktorze Franku<sup>2</sup>,  
w miłym letnisku, w pięknym Majdanku<sup>3</sup>?  
nie zajadają masła i szynki  
w innym kurorcie, zwanym Treblinką<sup>4</sup>?  
że nie wymienię wśród tylu imion,  
ciebie, uroczy nasz Oświęcimiu<sup>5</sup>...  
Życie po różach, róże bez cierni  
w tej Generalnej kwitną Guberni.

A ileż nowych codziennych wrażeń,  
ileż wypadków, ileż wydarzeń,  
we dnie łapanki, branki, macanki,  
a w noc do getta wjeżdżają tanki<sup>6</sup>  
i zajmujące dzieją się sceny  
albo przeciągle wyją syreny  
i słycać zaraz spóźnioną porą  
potężny warkot i mruk motorów.  
Pyta więc każdy nerwowo nieco:  
— Rzucą coś dzisiaj, czy tak przelecą?  
Dziś nie. Zasypiasz szczęśliw niezmiernie  
w swej Generalnej drogiej Guberni.

Może śmiesz twierdzić, że w owym kraju  
wcale, Polaku, o cię nie dbają?  
Czym byłeś dawniej? Słowiańskim gburem,  
dziś cię niemieckiej uczą kultury,  
a — byś ją dobrze miał w swej pamięci,  
łśni na warszawskiej napis Zachęcie,  
ona dziś wyższej kultury domem,  
choć lepiej piszą knutem i łomem  
ową kulturę tam — w Oświęcimiu,  
aż w krematoriach ogień z niej dymią,  
mają kultury tej aż za wiele

Polak, Niemiec, Władza

<sup>1</sup>*Generalna Gubernia* — właśc. Generalne Gubernatorstwo, jednostka administracyjna obejmująca ziemie dawnej II Rzeczypospolitej, które nie zostały włączone w obręb Niemiec. [przypis edytorski]

<sup>2</sup>*Frank, Hans* (1900–1946) — niemiecki zbrodniarz wojenny, odpowiedzialny za realizację planów eksterminacji narodu żydowskiego, w procesie norymberskim skazany na karę śmierci, w latach 1939–1945 generalny gubernator pozostających pod okupacją ziem polskich. [przypis edytorski]

<sup>3</sup>*Majdanek* — niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny, jak również obóz jeniecki, usytuowany na przedmieściach Lublina. [przypis edytorski]

<sup>4</sup>*Treblinka* — niemiecki nazistowski obóz pracy (Treblinka I) oraz obóz zagłady (Treblinka II) w powiecie siedleckim, nazwany od pobliskiej wsi i stacji kolejowej. [przypis edytorski]

<sup>5</sup>*Oświęcim* — Auschwitz-Birkenau, zespół niemieckich nazistowskich obozów pracy i obozów zagłady, miejsce ludobójstwa Żydów i innych narodów. [przypis edytorski]

<sup>6</sup>*tank* (daw.) — czołg. [przypis edytorski]

ci, co jej przedtem wcale nie mieli  
albo ją znali nazbyt mizernie  
na Generalnej ziemiach Guberni.

Czym byłeś dawniej? — Obywatelem?  
Z tego tytułu miałeś niewiele,  
dzisiaj pracujesz, bo dobrodzieje  
rzekli, że kto nie pracuje, nie je,  
więc pracujący żarciem się krzepi,  
kto nie pracuje, żre jeszcze lepiej.  
Módl się i pracuj! — Sam tak ci radzę.  
Nie opiekują się tobą władze?  
Sam to, Polaku, przyznaj zuchwały:  
RGO<sup>7</sup> miałeś przedtem? — Nie miałeś,  
lub czy przed wojną, Polaku miły,  
jeździłeś riksą<sup>8</sup>? — Nie, nie jeździłeś!  
Przyznaj, Polaku, wyznaj otwarcie,  
miałeś przed wojną kartki na żarcie?  
Nie! Musisz przyznać, drogi kolego,  
nie posiadałeś tego wszystkiego,  
a dziś posiadasz, świat ci zazdrości,  
więc nie posiadaj się też z radości,  
musisz posiadać się. Ich to dzieło;  
kartki na żarcie, riksze, RGO  
i „nur für Deutsche<sup>9</sup>” knajpy, cukiernie  
masz w Generalnej swojej Guberni.

Cóż to, rodaku, brak ci zapału?  
Jeszcze ci tego wszystkiego mało?  
Dziś cię, niewdzięczny polski narodzie,  
przed bolszewikiem bronią na Wschodzie.  
Oto niemiecka armia zwycięska  
bezpłatnie wozi cię do Smoleńska<sup>10</sup>,  
gdzie płacząc rzewnie, pokażą tobie  
twych oficerów we wspólnym grobie  
i pomnik własnym kosztem postawią  
w twojej stolicy, w wielkiej Warszawie,

a w tym Smoleńsku jeszcze do tego  
mszę polską, pierwszą od Batorego<sup>11</sup>,  
odprawia, byleś wdzięczny być umiał,  
byleś docenił, byleś zrozumiał,  
że te zamiary jasne i szczerze,  
że gubernialny twój to interes,  
gdybyś do tego dał interesu  
wojsko — na polskich obronę Kresów  
Wschodnich — Zachodnie dziś oni sami  
muszą na razie bronić przed nami.

<sup>7</sup>RGO — Rada Główna Opiekuńcza, organizacja charytatywna funkcjonująca w latach 1940–1945 na terenie Generalnego Gubernatorstwa. [przypis edytorski]

<sup>8</sup>riksza — pojazd do transportu osób, poruszany siłą ludzkich mięśni, początkowo ciągnięty przez człowieka, później wykorzystujący mechanizm roweru. [przypis edytorski]

<sup>9</sup>nur für Deutsche (niem.) — tylko dla Niemców. [przypis edytorski]

<sup>10</sup>Oto niemiecka armia zwycięska bezpłatnie wozi cię do Smoleńska — istnienie masowych grobów polskich oficerów zamordowanych przez NKWD w Katyniu zostało nagłośnione przez okupacyjne władze niemieckie. [przypis edytorski]

<sup>11</sup>Batory, Stefan (1533–1586) — właśc. Istvan Bathory, książę Siedmiogrodu, od 1571 król Polski, a od 1576 wielki książę litewski; poślubił Annę Jagiellonkę, córkę Zygmunta I Starego, ostatnią przedstawicielkę Piastów na polskim tronie. Jeden z najwybitniejszych polskich królów elekcyjnych. [przypis edytorski]

Poznański wiatrak, toruński piernik  
dla Generalnej nie są Guberni.

A tobie Chrobry marzy się Bolko,  
który nie znoślił wprost *Herrenvolku*<sup>12</sup>,  
a ty, Polaku, jeszcze im szkodzisz  
nie doceniając wszystkich dobrodziejstw,  
ty wciąż im brzydkie robisz kawały,  
wręcz ich mordujesz, strzelasz w dzień biały,  
ty ich za podłe uważasz plemię,  
choć już robotnik żre to, co Niemiec,  
choć już gotowi ustąpić więcej,  
bylebyś trochę pokochał Niemcy.  
Choć wciąż niemiecka armia zwycięska,  
choć w tej Guberni czwarte już lato,  
nie Polak jesteś, lecz gubernator...  
Źle tak, Polaku, służ panu wiernie,  
on generalnie za to gubernie...

---

<sup>12</sup>*Herrenvolk* (niem.) — rasa panów. [przypis edytorski]

---

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/hollender-blaski-guberni>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Szczawiej, *Poezja Polski Walczącej 1939-1945*, tom 2, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1974.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>) we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopec, Paweł Koziol.

Okładka na podstawie: Ian Muttoo@Flickr, CC BY-SA 2.0

*Wesprzyj Wolne Lektury!*

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

*Jak możesz pomóc?*

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.